

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm den 20 maj 2015

Remissyttrande över ”Mer gemensamma tobaksregler - ett genomförande av tobaksproduktdirektivet” (SOU 2015:6).

Cancerfonden har tagit del av ovannämnda delbetänkande och vill härmed lämna följande synpunkter.

Sammanfattning

Cancerfonden välkomnar det nya tobaksproduktdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/40/EU av den 3 april 2014) och dess implementering som vi anser ökar förutsättningarna för minskade tobaksskador och färre antal cancerfall.

Vi tillstyrker Tobaksdirektivsutredningens förslag om förbud mot att tobaksvaror med karakteristisk smak släpps ut på marknaden. Vi tillstyrker även skärpta krav på hälsovarningar, både ökad storlek och i kombination med text och bild. Vi tillstyrker utredningens förslag att förbjuda märkningar med uppgifter om till exempel halt av vissa beståndsdelar i tobaksrök eller hänvisningar till smak, doft, smaktillsatser eller andra tillsatser.

I övrigt välkomnar vi de tilläggsdirektiv som regeringen nyligen utfärdat för utredningen (dir. 2015:16) som behandlar exponeringsförbud och neutrala paket, vilka är två ytterst viktiga åtgärder för att fortsätta minska antalet unga som börjar röka.

Bakgrund

Tobaksproduktdirektivet fokuserar på att färre unga människor ska börja använda tobaksprodukter och på att stärka konsumentskyddet. 70 procent av rökarna börjar röka innan de fyllt 18 år och 94 procent innan de fyllt 25 år.

Utredningens uppdrag är att genomföra de förändringar i nationella regler som följer av tobaksproduktdirektivet. I delbetänkandet föreslår utredningen förändringar i tobakslagen och tobaksförordningen.

Rökning är den enskilt största orsaken till dödsfall i cancer. Tobaksbruk är den vanligaste orsaken till för tidig död i EU och orsakar nära 700 000 dödsfall varje år. I takt med att färre röker har insjuknandet och dödsfallen på grund av rökning minskat, men fortfarande börjar runt 18 000 ungdomar att röka varje år. Cirka 6800 personer insjuknar i cancersjukdomar som är relaterade till rökning varje år och cirka 5200 cancerdödsfall sker årligen på grund av rökning.

90 procent av alla fall av lungcancer är rökrelaterade och lungcancer är den cancerform flest avlider av. Rökning är associerad med cancer i lunga, luftrör, struphuvud, svalg, munhåla, matstrupe, magsäck och vidare med cancer i bukspottskörteln, njurbäckenet, urinblåsa, penis och livmoderkroppen. Det kommer också ökat stöd för att rökningen är associerad med risk för tjock- och ändtarmscancer.

Cancerfonden tillstyrker evidensbaserade åtgärder som begränsar tobaksindustrins möjligheter att marknadsföra sig mot och rekrytera nya brukare bland ungdomar och barn. Detta är av största vikt för att skydda framtida generationer mot tobakens allvarliga hälsokonsekvenser.

Tobaksproduktdirektivet omfattar större möjligheter för nationell tobakslagstiftning att skydda barn och ungdomar mot marknadsföring av tobak.

Hälsovarningar

Cancerfonden tillstyrker införandet av kombinerade (text och bild) hälsovarningar som upptar 65 % av ytan på de största sidorna av förpackningar med tobaksvaror för rökning.

Cancerfonden föreslår, enligt WHO:s rekommendationer, att varningsbilder tillsammans med varningstext upptar 80 procent av cigarettpaketen. Såväl forskning som erfarenhet visar att hälsovarningar ökar medvetenheten om tobakens hälsorisker och bidrar till att minska tobakskonsumtionen. Ju större varningar, desto mer påverkar de, och allra effektivast är varningar med bilder. Hittills (april 2015) har ett 80-tal länder infört, eller beslutat införa, kombinerade hälsovarningar. I flera fall är dessa hälsovarningar större än vad som nu föreskrivs i tobaksproduktdirektivet, som till exempel i Kanada (75 % av ytan), Thailand (85 %), Nepal (90 %) och Australien (82,5 %).

Tillsatser

Cancerfonden tillstyrker att cigaretter och rulltobak med karakteristisk smak inte ska få säljas till konsumenter.

Utredningen föreslår förbud mot vissa tillsatser i cigaretter och rulltobak. Det gäller särskilt tillsatser som underlättar inhalation, färgar utsläpp eller ger produkten en karaktäristisk smak av till exempel frukt, godis, mentol och andra dylika smaker. Utöver tillsatser som i sig är skadliga till exempel cancerframkallande i oförbränd form är det också angeläget att förbjuda de smaktillsatser som ger en karaktäristisk smak av något annat än tobak.

Att förändra smaken så att själva tobakens smak försvagas eller döljs, är gravt vilseledande gentemot konsumenterna. I synnerhet kan det underlätta tobaksdebuten bland barn och ungdom, eftersom detta slags smaker kan upplevas som angenäma och lockande, samt kan skapa en bild av att produkten är ofarlig eller harmlös eller rentav är särskilt avsedd för barn och ungdom.

Innehållsreglering

Cancerfonden tillstyrker utredningens förslag att förbjuda märkningar med uppgifter om exempelvis halt av vissa beståndsdelar i tobaksrök eller hänvisningar till smak, doft, smaktillsatser eller andra tillsatser.

Sådana uppgifter har i stor utsträckning varit vilseledande och kunnat utnyttjas i producenternas marknadsföring. Vi välkomnar även att det tidigare angivandet av mätvärden tjära m.fl. nu byts ut mot en informationstext om tobaksrökens innehåll av cancerframkallande ämnen. Det är också av stor vikt att förpackningar inte tillåts innehålla text eller bild som kan marknadsföra tobaksprodukterna på sätt att de uppfattas som mindre hälsofarliga, ha några positiva effekter eller antyda goda sociala konsekvenser av rökningen.

För Cancerfonden

Stefan Bergh
Generalsekreterare

Ulrica Sundholm
Chef Intressepolitik